

PROPRIETAR-DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA.

Redacția și administrația  
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

# Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

† Dr. Ioan Sâmpăleanu

(+) Știam că-i greu suferind. Dar nu bănuiam ca desnodământul fatal să fie așa de aproape: 1 Februarie a. c. Dârz, cum a fost viața întreagă, credeam că va înfrunța și moartea vreme lungă încă. Mors Imperator s'a dovedit însă și de astădată mai tare ca pă-mănteanul născut din femeie.

Adormitul în Domnul se stinge din viață la vârsta de 74 de ani. Copilăria și-a petrecut-o în Tritenii-de-sus — locul nașterii sale — restul vieții sale însă, afară de anii studiilor teologice la Roma, unde-și ia doctoratul în filosofie și teologie, îl cheltuieste la Blaj, făcând, o vreme, pe cancelistul mitropolitan, apoi măcinându-și energiile ca duhovnic la seminar, profesor de religie la liceu, profesor de teologie, misionar iubit de popor și mai în urmă (dela 1924 încoace) canonic.

Dr. I. Sâmpăleanu e dintre figurile cari, odată cunoscute, nu mai pot fi uitate. Oblu de statură și la bătrânețe, cântărit la vorbă și având sfaturi bune chiar și în chestii de cea mai profană natură, dânsul, fostul profesor de istorie bisericească și drept canonic vreme de peste trei decenii, a rămas până la capătul vieții sale dascălul dela care aveai ce învăța.

Acum, când nu se mai află între noi, ne putem gândi cu folos la vorba și la pilda lui. Talent oratoric cum rar se află, tineretul aștepta cu drag să-l vadă pe amvonul catedralei blăjene. Și multe din spusele lui vor fi purtate de ascultători în suflet până la groapă. Minte ascuțită și memorie excepțională, te uimia nu numai cu mulțimea cunoștințelor sale, mai ales filosofice, ci și cu precizia lor. După câte un schimb de idei cu acest veteran ce părea că vrea să sfideze vremea, te despărțiai cu ideea limpede că mai ai mult de învățat până să știi ceva într'adevăr bine.

Altă lature frumoasă a sufletului său: odraslă de plugari, a crescut pe lângă sine, la Blaj, și a scollit o ceată întreagă de tineri, cari altfel se perdeau la coarnele plugului. Rar părinte care să fie dat intelectualității noastre atâtea elemente, câte laudă înțelegerea și bunătatea de inimă a acestui preot hirotonit celibe, care a ținut și el tradiția celibatelor blăjeni.

Și a mai urmat în ceva răposatul Dr. I. Sâmpăleanu vechea tradiție a înaintașilor săi: a lăsat fundație pentru stipendii moșta (peste 50 jugăre) ce-și cumpărase la Boian (j. Turda) din cruțările sale de mulți ani de zile. — Nici că se putea o mai grăitoare dovadă de înțelegere și urmare a pildei arhierului Vancea, din partea seminaristului de odinioară, ales de acest mare ierarh și trimis la învățătură teologică în Cetatea Eternă de pe malurile Tiburului.

## Românii și Roma

— Spicuri dintr'o conferință a domnului profesor N. Iorga —

Sunt, în această lume păcătoasă, oameni cu porniri ciudate. Unii, de o pildă, nu se simt „filosofi“ decât în măsura, în care isbutesc să încurce și să întunece adevărurile limpezi și de toți înțelese. Alții nu se cred savanți în istorie decât atunci când se iau de piept cu faptele și dau peste cap realitatea evidentă, de toți cunoscută.

Acesta e cazul cu unii dintre Români, mai ales în problemele religioase, și în special atunci când e vorba de rolul și rostul Bisericii românești unite cu Roma. — Adevărul și realitatea e simplă, de toți văzută și înțeleasă. Uniții au credință catolică, pe care o trăiesc în formele liturgice ale ritului răsăritean-românesc, păzit cu sfințenie. Haina cu podoabe orientale nu-i împiedecă a fi catolici cu tot sufletul; iar catolicismul, departe de a stânjeni simțirea lor românească și duhul rugăciunii răsăritene, s'a dovedit în toată vremea exact contrarul: dinamism național și păzitor al venerabilelor noastre rândueli liturgice.

Ei bine, o seamă dintre purtătorii de cuvânt ai ortodoxiei românești nu găsesc ceva mai bun de făcut, decât să-și isbească neîncetat capul și condeele de zidul acestor evidente. „Teoreticianii“ ei sărbătoriți se întrec în a născoci învățături pline de mistice și întunecate prăpastii, în a căror beznă necuprinsă de minte se plămădește o tainică unire între românism și ortodoxie, așa fel că una fără alta nu pot nici să existe. Pe când catolicismul, prin simpla și mistica putere a cuvântului însuși, este străin și dușman neîmpăcat al inșei ființei românești. — Ceeace dovedesc proaspeții savanți ai istoriei ortodoxe, care arată că unirea cu Roma, și Blajul cu vlădiciei și școalele lui, n'a însemnat în viața neamului românesc nici cât cutare școală primară din Rășinari, ori cutare mătușă a lui Șaguna.

Impotriva acestor svârcoliri pe cât de deșarte, pe atât de păgubitoare, s'a ridicat de curând cuvântul bunului simț și a minții sănătoase. L-a rostit covârșitoarea autoritate a d. prof. N. Iorga. Invitat de „Societatea femeilor ortodoxe“, D-Sa a ținut o conferință despre „Concepția românească a ortodoxiei“. A avut, astfel, prilejul să-și spună părerea și privitor la raporturile Românilor cu Roma. Iată ce a spus, între altele, marele dascăl al neamului:

\*

„Acum, încă mai puțin decât atunci, o astfel de încercare de proselitism — [catolic de rit latin] — nu se poate nici explica, nici

îngădui, și iată de ce. Fiindcă noi avem în momentul de față o Biserică catolică românească, Biserica unită. Dogmele sunt aceleași. Cuminții oameni cari au iscălit cele patru puncte în Ardeal, mai ales Teofil, — în ce privește pe urmașul lui, Atanasie, era un tânăr care nu avea deplină conștiință [a ceea ce făcea — dar cuminiții oameni, Teofil și protopopii cari au iscălit cele patru puncte, au cerut întâi să se păstreze legea românească după originile ei, în dezvoltarea ei, în dreptul ce-l are.

... S'a păstrat aproape tot în Biserica Unită, afară de legătura cu Papa, care este foarte profitabilă poporului românesc, căci, dacă avem legături cu încă o mare autoritate mondială, la dânsa putem avea recurs în anumite împrejurări; și chiar astăzi este foarte folositor să fie o legătură între Scaunul roman și drepturile atacate cu obraznicie ale neamului românesc. Legătura cu Papa este foarte folositoare, și e mai simpatică decât legătura cu Patriarhul din Constantinopol, care este un șef național: cu toate sforțările nu se poate desface din legăturile cu poporul său. Papa din Roma se poate desface de poporul italian, Patriarhul din Constantinopol nu se poate desface din legătura națională cu poporul grecesc. Legătura cu Papa, iar, încolo, formele Bisericii noastre, fără a părăsi nimic dintr'însa. Aceiași limbă, aceleași icoane, același fel al slujbei. Dacă, mai mult decât atâta, am recunoscut în alte trei puncte de deosebire, punctele catolice, nu prea vorbim de dânsle.

Pomenind aci, pe scurt, celelalte trei puncte de credință catolică primite prin unire, d. Iorga constată că ele nu au mare răsunet în sufletul credincioșilor. Recunoașterea Papii este, în concret, totul. — Continuă, apoi, așa:

„Prin urmare, cum vedeți, dacă este vorba de o propagandă catolică, îngăduită în ea însăși, ca oricare alta, nu este nevoie să căutăm aiurea, nici chiar în Franța, o altă legătură cu Biserica Romană, decât cea pe care o dă Biserica Unită, așa de respectuoasă față de întreaga noastră tradiție religioasă și care, pe lângă aceasta, s'a despărțit așa de puțin de ideea națională, încât a adus servicii esențiale acestei idei naționale. Și, dacă ortodoxia n'o recunoaște, face o foarte mare greșală și împiedecă încercările pe care trebuie să le facă toți pentru a ne înfațișa ca o singură națiune, Pentru că, și cu voia lui Dumnezeu, acesta este lucrul esențial. Națiunea există, și, dacă există, trebuie menținută și apărată.“

\*

Cuvintele dlui prof. Iorga sunt limpezi și definitive. N'au nevoie de nici un comentariu. Doar câteva concluzii firești.

Unirea dela 1700 a fost un mare bine pentru neamul românesc. Și mai folositoare ne-ar fi, mai ales în zilele grele pe care le trăim, o apropiere a întreg neamului românesc de Scaunul lui Petru.

Această apropiere se poate face în formele și rânduiala Bisericii românești unite, care păstrează întreg ritul și întreaga spiritualitate românească, adăugându-i tăria credinței și disciplinei catolice. Aceasta nu e cătuși de puțin străină de structura sufletului românesc, în care trăiește, ca o componentă fundamentală, spiritul latin.

**Momente înălțătoare.** Societatea academică „Sf. Nichita al Remesianei” care de curând a luat ființă. În Colegiul „Pio-Romeno” din Roma, și-a ținut, în ziua de 21 Ian. a. c., *ședința inaugurală*, în prezența Eminenței Sale Cardinalul *Eugeniu Tisserant*, a Exc. Sale d. Petrescu-Comnen, ambasadorul României pe lângă Sf. Scaun, a Exc. Sale Raul Bossi, ministrul României la Roma, a dd. E. Panaitescu, directorul Școlii Române din Roma, a D-lui Nic. Herescu, președintele Soc. Scriitorilor români, care tocmai se afla la Roma în aceste zile, și a altor distinse personalități ale coloniei românești din Roma.

Primind pe înalții oaspeți, Păr. Rector *E. I. Evarad A. A.*, arată care a fost motivul ce l-a îndemnat să aprobe și să încurajeze înființarea unei societăți academice în Colegiul „Pio-Romeno”: În formarea altora trebuie să te preocupe gândul de a acelor posibilități să-și afirme propria lor individualitate și să-și desvolte propria lor personalitate în vederea binelui obștesc.

Păr. *Oct. Bârlea*, președintele Societății, în cuvântul său de deschidere, arată în linii mari scopul Societății și-i expune programul: Societatea urmărește în primul rând propășirea intelectuală a membrilor ei, apoi intenționează formarea unei biblioteci, tipărirea de cărți, și editarea unei reviste care să continue tradiția pornită, înainte de întregirea Neamului,

de către teologii români aflați în seminarile din străinătate. Gândul e același: Să ne servim Biserica și Neamul...

Urmează apoi conferința Rev. *Virgil Maxim*, secretarul Societății: „Românii și Sf. Scaun în secolul al XV-lea”. — Incântat de felul în care s'a tratat acest subiect, Exc. Sa d. ambasador Petrescu-Comnen cere ca lucrarea să fie tipărită pe spesele Domniei-Sale.

Cuvinte de îmbărbătare a rostit și d. E. Panaitescu, exprimându-și bucuria de a vedea în membrii Societății pe urmașii vrednici ai vechilor „propagandiști”. — După care corul Colegiului, condus de Păr. *Dr. I. Cristea*, a executat: „Psalm 1” de C. Cherebețiu „Imnosul Bunevestiri” de G. Dima și „Codrule, codrule” de S. Drăgoi.

La sfârșit, Păr. *Oct. Bârlea*, mulțumind întregii asistențe pentru atenția și încurajarea ce a dat-o acestei tinere inițiative, declară pe Em. Sa Cardinalul *Eugeniu Tisserant* de Președinte de Onoare al Societății, iar membri de onoare pe Exc. Sa d. ambasador Petrescu-Comnen, pe Exc. Sa d. ministru Raul Bossi, pe Exc. Sa Mgr. *Besarini* și pe d. E. Panaitescu.

De încheiere s'a cântat Imnul regal, într'o atmosferă de entuziasm și bucurie, după care a urmat o recepție în Salonul cel mare al Colegiului. (Coresp.)

## Femeia în lumină creștină

— După un autor străin —

Într-o preocupare socială de azi, problema femeiască ocupă un loc important. Se ocupă de ea medici, oameni politici, scriitorii, sociologii, etc. Feministii și feministele de toate nuanțele; grupări naționale și internaționale, revendică drepturi noi și văd mai fericită pentru generațiile fiice ale Evei.

Biserica creștină dela început a pus problema în justa ei lumină și a luptat veacuri de-a rândul, pentru ca femeia să-și capete dreptul și poziția socială care i-se cuvine.

Pentru a judeca pe bună dreptate dragostea Bisericii față de femeie, este potrivită o scurtă reprivire asupra problemei femeie-

invinte de a fi Biserica creștină, luând ca pildă starea femeii din Grecia cea cultă și luminată.

Se știe că majoritatea locuitorilor din vechi-a Heliada erau sclavi; iar femeilor sclavelor era interzisă căsătoria. Stăpânii, chiar și dacă îngăduiau întemeierea unei căsnicii între sclavi, aceasta oricând putea fi desfăcută; din care cauză acești nenorociți trăiau într'o nemaipomenită imoralitate.

Nu era mai strălucită nici soarta femeii în societatea liberă și bogată. Pe când băieții primeau o educație aleasă, fetele abia învățau să cânte și să danseze. Fiind prea mare deosebirea sufletească dintre bărbați și femei, nici nu se putea închipui o armonie și o fericită viață familială; mai cu seamă că nu tânărul grec își alega soția, după îndemnul inimii, ci ea îi era impusă din partea tatălui. După căsătorie, soții trăiau separați. Femeii nefiind permis să părăsească casa, era întotdeauna sub supraveghere. Ea nu putea încheia nici un fel de targ, nu putea face testament; iar dacă rămânea văduvă, ajungea sub tutoratul celui mai mare dintre fii ei.

Nici măcar în copii nu-și găsea mângâierea. Tatăl fiind stăpânul absolut al familiei, vincea z. după nașterea pruncului, numai după voia și recunoștea de al său, iar dacă nu, era runcat. Vai de bietul copil de i-se nimerea și fie ș'ab sau de sex femeiesc; iar sufletul de mama însângerat, cu greu își găsea alinare.

Dacă aceasta era soarta femeii în societatea greacă, ușor se poate închipui de ce tratament se bucurau femeile în popoarele sălbatice și întunecate. Nu-i nici o mirare dacă tatăl își vinde odorul generelui pentru bani, ori dacă misionarii creștini din țările păgâne, cum-pără femeile cu bani, pentru a le putea încristina și elibera. Acolo unde încă n'a străbătut vestea cea bună a Evangheliei, nici azi nu-i mai strălucită starea sarmenei femeii.

Dar în întunericul lumii vechi, în care femeia era socotită ca o ființă inferioară și oropsită, a străbătut o rază de lumină din Steaua Betleemului și iată că s'a luminat pentru totdeauna sufletul chinat al femeii.

Ce a făcut Isus Hristos pentru femeile noastre și întâi, a stat de vorba cu dansa ca și cu o ființă asemenea bărbatului. Pe când cântura-

## Foiața „Unirii”

### De prin cărți bătrâne

### Vers spre cinstea Bistrii

Astăzi cam de demineată  
Nefiind negură, ceață,  
Ci vreme foarte sărindă  
Cu soare luminos plind,  
Cum ședeam singur în casă  
Me așezai lângă masă  
În casa cea nemeșască  
De familie bistrească.  
La Bistra în „fișcalitas” (?)  
Fiind la popa în sălaș  
La Dărăbant Antonie,  
Ce e căpitan cum să știe  
Socotind ca să nu șez —  
Și vremea să nu o pierz,  
Apucai peana în mână  
Să fac Bistril vole bund  
La toți domnii poșșori  
Și preoții slujitori,  
La toată obștea împreună  
Să asculte cu vole bund.

Deci dară să ascultați,  
Bine seama să luați,  
Căci eu vreau să vă arăt  
Un lucru foarte drept,  
Că în Bistra de demult  
Din sinul ei s'a născut  
Din familie Aronească  
Vâlța cea Arhierească  
În Blaj la Mitropolie  
S'au așezat cu tărie  
Episcop Pavel Aron  
În episcopescul tron.  
Dintr'a ceea familie  
Ești bărbați cu trezvie  
În dregătorii înalte  
Fiind văzuți ei în toate,  
Ba și acuma se află  
Bărbați cu purtare înaltă.  
Poți Bistru să te jălești,  
Că mulți nemeși stăpânești  
Din familia Bistrească  
Și din Șterca Șulușească  
Precum este protopopul  
Domnul Șulușul parochul  
Cu doi căplani prea învățați  
Dela episcopie dați.  
Unul Ioan Fodor taste  
Care preot păstor este  
Și Dărăbant, Antonie  
Bărbat preot cu trezvie

Carl amândoi piveghează  
Turma lui Hristos cu pază,  
Căpșite în feșnice aprinse  
În mijloc de obroc puse.  
Drept aceea prea cinstiți  
Domni protopopi și părinți  
Ai Bistril slujitori!  
Turmit lui Hristos păstori,  
Să fiți bine fercitiți  
Cu mult bine dăruiți  
Să custati lină viață  
La olaltă cu dulceață  
Vâlța să vi să mărească  
În ceata canonicască  
Care celepe (celib?) vă aflați  
Și brâu roșii vă purtați.  
Iară cei ce aveți soție  
Domnul sfânt să vi le fție  
În mulți ani cu bucurie  
Cu nespusa veselie.  
Și voi cealaltă ceată  
Astăzi în Bistra aflată,  
În mulți ani îndelungați  
Pururea veseli să stați  
Să puteți lină viață  
A custă toți cu dulceață.  
Înflorască-vă norocul  
Măcar unde și în tot locul;  
Răspundă vă bucurie  
Și pacnică veselie.



vieții, îl poate fi ajutor bărbatului, în primul rând prin aceea că este mamă; că își educă și îngrijește copiii; că este o gospodină vrednică și îndemnată, care din căminul cel mai sărac poate face un cuib de fericire și plăcută viață familiară.

Emanciparea femeii și egalitate în „drepturi”? Da! Înaintea lui Dumnezeu, atât femeia cât și bărbatul sunt perfect egali. Pentru același scop sunt creați, același suflet îl au, de aceleași taine să împărtășesc. De aceiași cinste se învrednicesc.

Însă femeia modernă nu la aceasta se gândește, ci la echivalența socială, adică să maimuțarească bărbatul. Să voteze, să fumeze să fie șofer, să facă sport etc.

Cel ce a zidit pe om însă nu a voit așa egalitate? Nu! Pentru că El este Dumnezeu orându-l și al disciplinei. Acolo unde sunt doi, unul trebuie să asculte. Iar Dumnezeu a lăsat ca bărbatul să fie primul și femeia ajutor lui asemenea, adică a doua, după legile societății.

Testamentul Nou întărește pe cel Vechiu și-l completează, ridicând demnitatea femeii și emanciparea ei: „pentru că oricând în Hristos v'ați botezat, în Hristos v'ați îmbrăcat. Nu este Iidov, nici Grec; nu este rob, nici soldat; nu este parte barbătească, nici femeiască; căci voi toți una sunteți întru Hristos Isus (Gal. 3, 28).

Același Sf. Pavel arată înălțimea bărbatului zicând: „Și voesc să știți voi că la tot bărbatul capul este Hristos, iară capul mării este bărbatul” (Cor. I, II, 31). „Iară mării nu-i îngăduiesc să învețe ea pe altul, nici să-și stăpânească bărbatul, ci ca să fie întru tăcere. Pentru că Adam s'a făcut întâi, apoi Eva.” (I. Tim. 2, 12, 13). Și pentru că să putem fi convinși despre asta, este suficientă pilda Familiei Sfinte din Nazaret, unde primul este Sf. Iosif, a doua P. C. V. Maria și Isus; care ar fi trebuit să fie primul, este cel din urmă. În această familie model, bărbatul este capul și conducătorul, iar femeia ajutorul. Așa ar trebui să fie și azi în toate familiile creștine. A face altfel înseamnă revoltă contra Ziditorului. Femeia în pontică nu este ideal creștin. Femeia în adunări, în birouri, în fabrică, nu este în conformitate cu idealul creștin. Toate acolo sunt bine rânduite, unde le-a așezat Dumnezeu.

Bărbatului îi este dat să trudească în viața publică, să asude, să câștige; iar femeii îi rămâne căminul conjugal: familia. Ea are datoria să facă din acest cămin, un rai de fericire, iar soțul ei, când se întoarce obosit din luptă cu viața, să-i spele ranele cu balsamul mângâierilor delicate; iar când pleacă la luptă pentru pâine, să-l întărească cu armele credinței și ale dragostei curate.

Urmând cărarea trasă de Isus, care le-a scos din umilința veacurilor negre, așezându-le în loc de cinste, să fie ingerii păzitori ai familiei și ai Neamului și să nu mai îngăduie sub nici o formă a curentelor moderne, ca din libere, să ajungă din nou în mai întunecata sclăvie a patimilor, a vieții sbuciumate și dezechilibrată de azi. — P. C. Fecioara Maria este modelul de totdeauna al femeii creștine.

Pr. Victor Horvath

„Presa din provincie”. Excelenta revistă săptămânală dela Cluj *Tară Nouă*, de sub conducerea d-lui prof. V. Jinga, aduce în numărul său din 21 Ianuarie 1940 următoarea însemnare vrednică de reținut:

„Am cetit cu emoție câteva împliniri în publicistica Ardealului. „Unirea” dela Blaj, condusă cu atâta competență de dl Augustin Popa, a intrat în al 40-lea (nu; în al 50-lea, N. R.) an de existență. „Foaia Poporului” dela Sibiu, editată de harnicul român Nicolae Bratu, se găsește în al 38-lea an de apariție neîntreruptă. „Graiul Maramureșului”, scos de generosul intelectual Artur Anderco, anunță că a intrat în al 7-lea an de viață.

Aceste gazete săptămânale au adus și aduc o contribuție dintre cele mai prețioase unității politice și culturii românești. Mai ales în împrejurările de astăzi, legătura dintre pătură conducătoare și popor se face în bună măsură prin ele. Și când spunem acestea, ne gândim că presa provincială din Ardeal, care luptă cu dificultăți enorme, n'a reușit să trezească nici măcar o înțelegere minoră. Presa cu tradiție, scrisă cinstit, și care reprezintă autenticitatea Ardealului, n'are uși deschise la București. În schimb, bugetul statului a întreținut și întreține o liotă de negustori du-

bioși, pentru îndeletnicirile cărora presa este o afacere pur lucrativă.”

Din nenorocire, nu putem decât să confirmăm pe deantregul observațiile de mai sus, privitor la felul mașter cum e tratată de cea mai mari presa din provincie, rostul căreia este, totuși, covârșitor în formarea sufletului național.

Scoala activă

## O precizare binevenită

I. P. S. Sa mitropolitul Alexandru, în revista „Indrumări străjerești din ținutul Mureș”, No. 2—4, citează pe Plato și precizează, că esența educației nu e o împărtășire din afară a cunoștințelor, ci este o trezire a aptitudinilor și o dezvoltare a puterilor lăuntrice.

Intrucât aceste principii de educație au străbătut prin milenii încă și azi își au valoarea lor integrală, e timpul, cred, să ne întrebăm dacă și-au primit aplicarea deplină în școala românească? Răspunsul ni-l dă oricare proces verbal de control cu fraza stereotipă: „Dl X e la curent cu materia. Elevii stăpânesc bine cunoștințele. Nimic despre aptitudini, iar despre vre-o putere lăuntrică, nici pomeneală.”

Mulțumită educației, îndrumată de înțelepți ca Plato spre dezvoltarea aptitudinilor, au înpânzit Grecii țărmurii Mediteranei cu colonii biruind genuna mării și furia barbarilor.

În zilele noastre, Englezii au înțeles educația aptitudinilor. Furtuna oceanelor cere aptitudini spre a fi învinsă. Cine gândește să răpue pe Englezi, mai întâi trebuie să le răpue educația.

Diplomatul român face apel la aptitudinile sale pentru felul de a prezenta drepturile ce are de apărat. Cunoștințele se găsesc depuse în albume, planșe, hărți. „Memoria s'a întins — e în bibliotecă” a zis I. Ligtharth, învățătorul cu renume mondial din Amsterdam.

Fiecare dintre noi, dacă are un succes, îl datorește aptitudinilor sale. Unde sunt aptitudini, sunt și cunoștințe.

Plănuita școală a elitelor, dacă își va înțelege astfel rostul ca să traverseze cu supra-

Fetița clătină țarăș din cap. Scârțâitul zăpezii, pe care o simțea prin șoșonii călduroși, o amuza.

Greta își apăsa bărbia în piept și începu să dapene mai departe firul întrerupt al gândurilor. Sufletul ei dornic de mângâieri își luă țarăș sborul pe urmele trenului care îl răpise pe Guido, bunul ei tovarăș de viață și amintirile începură să se înșirue, într'un amalgam de tristeță și bucurii...

La vârsta de cincisprezece ani rămăse, orfană de tată. Mamă-sa, ca femeie săracă, nu avea posibilitatea să suporte cheltuielile împreunate cu întreținerea ei la școală, căci penzia ce o primea după soțul care fusese sergent de poliție la Helsinki, de abia ajungea pentru traiul modest de toate zilele. Greta fu nevoită să se mulțumească cu cele patru clase secundare ce le avea terminate. La îndemnul unor prieteni binevoitori, urmă un curs de dactilografie și după câteva luni, obțină un post de diuralistă la o întreprindere industrială din Uieaborg. Văduva, pentru a nu se despărți de unica ei copilă, își adună calabașcul și se mută la Uieaborg, unde își luă în chirie o locuință cu două camere. Când împlini douăzeci de ani, Greta făcu cunoștință cu Guido, care venise la oraș să vândă câteva blănuri. Guido, voinic și frumos cum era, o cuceri din primul moment. În scurtă vreme, din această idilă curată se alesă o căsnicie fericită. Bland din fire și vesnic

senin, Guido era un soț ideal. Cu meseria de vânzător cășuga bani frumoși, așa că, în scurtă vreme, ajunseră să aibă locuință proprie, ba încă și o sumă frumoasă de bani economisiți. Firește, mama Gretel locuia împreună cu ei. La stăruința lui Guido, Greta renunță la serviciul de dactilografă. Când se născu micuța Matilda — „Tii”, cum o desmierdau ei — Guido plutea în al nouălea cer. Îi era nespuse de dragă această ființă micuță, care îi semăna leit. În casa lor se sălășuise adevărata fericire. Dar se vede că nimic nu e statornic în această lume. Fericirea lor a fost spulberată prin războiul care izbucni tocmai în ziua când micuța Tii împlinise trei ani. Guido, care se eliberase din armata cu gradul de sergent major, fu concentrat și trimis pe front. Și cât de goală și lipsită de farmec i-se pare acum Gretel viața! Dragul și bunul ei Guido s'a dus... și cine știe...

Un sunet de aerenă răsună prelung și strident. — Vin avioanele inamice! Toata lumea la adaposturi!

Pietonii începură să alerge în toate părțile, zăpăciți. Greta o ridică pe micuța Tii în brațe și începu să alerge din răspuse. Câțiva indivizi priveau dintr'un adapost spre tânăra femeie și strigau, agităndu-și brațele în aer:

— Mai repede, doamna! Mai repede!

De-asupra unei porți, Greta văzu clar inscripția „adapost”. Distanța până acolo era abia de zece pași. De-asupra orașului pluteau acum

trei avioane inamice. Cu ultima sforțare, Greta se avântă înainte, ținând-o strâns la piept pe micuța Tii, care își petrecuse brațele pe după gâtul ei și râdea amuzată, cu ochii ridicați spre avionul care cobora vertiginos.

Încă câțiva pași și erau salvate. Nimerind însă întâmplător pe o coajă de portocală, Greta lunecă și căzu. Micuța Tii începu să țipe. În același moment, din avion se auzi clămpănitul unei mitraliere. Gloanțele începură să curgă răscolind zăpada de pe trotuar. Avionul se ridică țarăș în văzduh, cu iuțea unei păsări de pradă și, după câteva clipe, dispăru în orizont.

Câțiva indivizi alergeră din adapostul apropiat spre doamna care căzuse în stradă, alături de copila ei. Un val de sânge cald, aburitor, se lăsea tot mai mult pe pata de zăpadă forșată. Greta și micuța Tii, cu trupurile ciuruite de gloanțe, priveau, cu o nuanță de mirare și tristeță în ochii lor atât de senini, spre seninul cerului alb-stru...

Într'o căsuță din centrul orașului, o femeie bătrână își aștepta cu dor și nerăbdare copila și nepoțica, bucuria sufletului și lumina scumpă a ochilor ei...

Iar undeva, departe acum, pe câmpurile pline de zăpadă, un tren militar alergera vertiginos în direcția Suomosalmi.

Sabin G. Trușia

detajii săi un număr de manuale cu paginile dublate, dela început ea pleacă pe drum greșit și va reuși să ne dea consumatori de elită, în loc de producători de elită.

Mai bine ar fi o clasă de experimentare la liceul Sf. Vasile din Blaj, ca la cea mai veche școală românească, care să aplice esența educației, așa cum lămurit a precizat-o Patronul școlilor din Blaj.

Să se facă aici, în Blaj, începutul țesăturii, care să mai învalue odată toată suflarea românească.

Precizarea I. P. S. Sale pusă mai ales pe plan catehetic: trezirea aptitudinilor morale, dezvoltarea forțelor religioase launtrice, ar putea să însemne o nouă eră.

Ce folos că elevii au multe cunoștințe de morală, iar sufletul lor poate fi răvășit?

**Toma Cocicșu**

Directorul școlii de experimentare din Blaj

**Intre Washington și Vatican.** Actualul președinte al Statelor-Unite nord-americane, d. Roosevelt, nu pierde nici un prilej de a-și manifesta venerația sa față de Sf. Seaua Apostolic al Romei. Mesajul de Crăciun al d. Roosevelt a fost și el o dovadă despre aceasta.

Sf. Părinte, după cum remarcă agenția Rador (20 Ian. 1940), în răspunsul său la acest mesaj a ținut să declare, între altele, că adunarea cardinalilor apreciază în largă măsură curajosul document de înțelepciune politică luminată și adâncă umanitate al Președintelui Statelor Unite. După care Vicarul Domnului mai adaugă:

„Faptul că într'un moment de adâncă îngrijorare și de desorientare universală primul magistrat al marelui confederații nord-americane a ținut, sub simbolul Crăciunului, să ia un loc atât de important în avangarda inițiatorilor și a generoșilor sprijinitori ai victimelor războiului, trebuie să fie socotit drept un ajutor providențial, merit să sporească încrederea.

Gestul este, pe de altă parte, un act pilduitor al solidarității calde ce există între noul și vechiul continent întru apărarea de vântul înghețat, al tendințelor ateiste agresive și distrugătoare care amenință să sece isvoarele de unde a pornit și s'a dezvoltat civilizația. Va fi pentru noi un motiv de deosebită satisfacție prilejul de a primi cu toată considerația, datorită importanței și înaltei sale misiuni, pe reprezentantul ce ne va fi trimis de președintele Roosevelt în calitate de fidel interpret al intențiilor sale îndreptate către stabilirea păcii și înlăturarea suferințelor cauzate de războiu.

Drept urmare a schimbului acestuia de vederi, de unde până aci (cum subliniază și ziarul *New-York Times*, tot după o încreștere a agenției Rador) comunicările președ. Roosevelt ajungeau la delegatul apostolic prin intermediul arhiepiscopului de New-York, Vineri (19 Ian. 1940) răspunsul d-lui Roosevelt către Sf. Părinte a fost remis direct delegatului apostolic Cicognani, din partea unui emisar al Casei Albe, inaugurându-se astfel relațiile diplomatice între Washington și Vatican. — La sfârșitul lunii Ianuarie c., d. Taylor, primul delegat al Statelor Unite pe lângă Vatican, a plecat la Roma.

Insemnătatea extraordinară a raporturilor, acestora mai mult decât amicale dintre Washington și Vatican nu poate scăpa nici unui cap orientat într'ale politicii internaționale mondiale.

## Problemă veche

Cu mari nădejdi de izbândă s'a lansat, precum știm, un apel către țară, pentru scrierea bonurilor pentru înzestrarea armatei. Și întreagă suflarea românească a răspuns efectiv acestei chemări. Rând pe rând, între alții și diferitele categorii de funcționari ai Statului, s'au grăbit să-și împlinească o sfântă datorie către neam și țară. N'a lipsit dela această îndatorire nici tagma preoților. Au scris și ei salarul de pe o lună. — Și nu pot, decât să fac apologia acestui gest de căld naționalism. Țara are lipsă de o armată bine înzestrată. Toți buoii Români trebuie s'o ajute! — E o necesitate a vremii.

M'am oprit, întâmplător, asupra acestui fapt, de obștească importanță, pentru a face câteva reflexii, referitor la o veche problemă de publicistică unită.

Mă gândesc la un cotidian al Bisericii noastre. S'a slevat în repetite rânduri această chestiune în coloanele „UNIRII”. S'a desbătut de mulți această problemă vitală, pentru fiii credincioși, uniți cu Roma Verhovnicului Petru. S'au făcut propuneri, s'au luat inițiative. Dar deocamdată n'a rămas din această strădanie decât un plim desiderium.

Ca să editezi un ziar, nu-i lucru ușor. Căci sunt atâtea dificultăți de întâmpinat și multe obstacole de înlăturat. Trebuie rugăciune stăruitoare pentru izbândă acestei idei. Trebuie mănunchiuri iscusite ai condeiului. Cari, din mila Domnului, sunt. Și se vor mai recruta încă, din elementele tinere și valoroase ale Bisericii, cari au adus din Apusul catolic, pe lângă profunde cunoștințe filosofice și teologice, și o puternică credință în Dumnezeu puterilor și al milelor, precum și un rar spirit de jertfă. Și strâns uniți, ca într'un mănunchiu de mari nădejdi, vor începe cu zor, munca pentru mărirea lui Dumnezeu și folosul sufletesc al credincioșilor.

În realizarea acestui gând mare, voltorii de bine, totdeauna s'au oprit loculul, din cauza banilor. Nu sunt bani. Nu sunt fonduri în acest sens. S'a cercat de multe ori cale, pentru a ieși din impas. Dar zadarale. Vecinicul: nu sunt bani.

Trebuie să mărturisim un lucru: *Suntem prea puțin darnici pentru mărirea lui Dumnezeu.* Ne mărginim, mai în totdeauna, numai la propuneri. Cari ușor sunt cuprinse de vâlul uitării. Să mă explic. Am jertfit toți preoții din Arhidieceză și din eparhiile sufragane, salariul de pe o lună pentru înzestrarea armatei. Lucru bun și frumos. Dar sigur măntreb: dacă noi facem un gest așa de nobil, de ce oare n'am face o jertfă mai mică — numai să facem — pentru editarea unui cotidian al Bisericii unite cu Roma. În care să se desbătă toate chestiunile vitale, cari ne privesc. Și, ca să nu fim socotit prea temerar în propuneri, sugerez ideea, ca fiecare slujitor al altarului, să jertfească, în tot anul, cel puțin 100 Lei. Iar cei cari pot mai mult, să dea mai mult. Fiecare după a sa putere. Acolo, unde s'ar întâmpla cazul, ca cineva să nu poată da, e altceva. De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere. Să nu căutăm motive contra. Ci să recunoaștem unul fiecare, că adeseori cheităm din banii noștri pentru lucruri cari, cel mult, pot fi delectabile și nicidecum necesare. E drept, că banii dați sunt ai noștri și e îngăduit să ne folosim de ceea ce delectabile, dar să nu uităm, că tot banul ce-l avem — în majoritatea cazurilor — ne vine de pe urma slujbei de ispravnică ai lui Hristos. Și fiind slujitorii ai Domnului, trebuie să-L iubim efectiv și să jertfim pentru cauza Lui.

Să dea Dumnezeu, ca aceste reflexii, să găsească largă înțelegere în sufletul tuturor. Căci este o necesitate a Bisericii și o poruncă a vremii!

**Teofil Putneanu**

## Știri mărunte

**Personale.** Ven. Ordinariat al Lugojului a făcut mai nou următoarele schimbări în clerul eparhial: Păr. *Romul R. Stoica*, protopopul Lugojului, a fost numit confesor al garnizoanei locale; păr. *Victor Pop* din Șelina a fost numit paroh-protopop la Arad și protopop al districtului Arad; păr. *Petru Munteanu* din Beba Veche a fost trecut la Hodoș; păr. *Ioan Luminos* din Hodoș a fost trecut la Beba Veche; iar păr. *Aug. Sabău* din Bucovăț a primit litere dimisoriale pentru Arhidieceză, după ce a fost înlocuit de păr. *Eug. Bârsan* dela Șalcău, din Arhidieceză.

**Misiuni populare.** Ultimul număr al *Stonului Românesc* (25 1. 40) face cunoscută că în Postul Crăciunului harnica „Reunione de Misiuni” a eparhiei lugojene a aranjat sfinte misiuni populare în trei parohii. Și anume: la *Budinț* unde păstorește păr. Emil Degan. Vestitor al cavântului, a fost păr. *Ion Munteanu* din Cenad. — 2. La *Lupeni* păr. Nic. Zagrau. Preot misionar a fost păr. *C. Chira S. I.* dela Totești. La spovedanii (620) au dat ajutor și frații în Hristos: I. Butnaru și V. Berinde. — 3. La *Sarmisegethuză*, unde păstorește păr. Iustin Bora. Cu vestirea cavântului s'a ostenit păr. *Dr. Iulia Rațiu* dela Deva. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor frații preoți: Avram Glidan, Oct. Aldea și Iosif Stoica.

**Conferințele Agrului la Cluj.** Asociațiile religioase românești din Cluj, sub egida Agrului eparhial, condus de d. *Dr. Alex. Borza*, prof. univ., s'au îngrijit de patru conferințe, în postul Crăciunului, trecut. Seria acestor conferințe a fost inaugurată la 24 Noemvrie, în Sala festivă a Rezidenței Regale, Prima conferință a rostit-o păr. *Dr. Simion Chiștu*, prof. de teologie, vorbind despre Sf. Cecilia, patriciana romană din veac. II. — Al doilea conferențiar a fost păr. *Septimiu Popa*, care a prezentat publicului ascultător „Câteva femei mari”: Samarineanca, Claudia Procula, Drosila, și altele. — Păr. *Vasilea Bolca* dela Oradea a vorbit despre Samuil Vulcan ai Orăzii, dela moartea cărui se împlinea un veac, tocmai la Crăciunul anului trecut. — Prof. *Aurel Coza*, inspector școlar, a evocat figura mareață, a celui ce a fost Vasile Lucaci — „Leul dela Șeșești.”

**Locale.** Dumineca viitoare, a Hanaanencei, va predica în catedrală păr. *Dr. Septimiu Todoran*, prof. de teologie.

— De SS. (Trei Ierarhi), patronii liceului „Sf. Vasile cel Mare”, societatea de lectură „Timoteu Cipariu” a elevilor dela acest liceu a aranjat o *serbare școlară* de toată lauda. Programul de 13 puncte (disertația: Blajul și ideologia literară ardeleană în preajma anului 1848. a ținut-o elevul Nic. I. Cristea, cl. VIII) a fost o plăcere pentru publicul ce ținea sala de gimnastică a liceului. — Corul și fanfara le-a condus d. Dr. S. Toduță, profesor.

**Apostolie rodnică.** Ultimul număr al officiosului clujan „Curierul Creștin” aduce din penan păr. Dumitru Pop, o mică dar mult grațioasă înscelare. E vorba de strădanile *Parinților Basillani* dela Mănăstirea Nicula din apropierea Gherlei, în anul 1939. Prinsă în date statistice, activitatea fiilor Sf. Vasile din numita mănăstire însemnează 877 sf. liturghii, 85 predici, 2129 împărtășiri de ale interioare și 16819, comuncări de ale, streinilor. Parinții st. mănăstirii au ținut în cursul anului ce a trecut 8 misiuni pentru popor, cu 65 predici și 4787 împărtășiri. Au mai făcut 9 vizite misionare în cursul cărora au ținut 13 predici și au înregistrat 1242 comuncări. La sf. mănăstire sau în alte părți au ținut exerciții spirituale

